

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧІЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ
2002

ВЕРЕСЕНЬ

Число 9 (177)

КИЇВ 2016

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

НАШЕ МАЙБУТНЄ

Першого вересня озветься до тисяч юних сердець традиційний шкільний дзвоник. Та чи звеселить він їх повсюдно, чи класні кімнати будуть тішити дітвору домашнім затишком і високим небом нових знань? Питання неоднозначне, як на думку багатьох просвітян нашого земляцтва.

Українська школа ось уже чверть століття потерпає від безкінечних реформ. Та й саме шкільне господарство знаходиться в плачевному стані, особливо це стосується сільських шкіл. Скільки їх лякає останніх жителів села безлюдними обдертими стінами, як викручуються вцілілі педагогічні колективи, аби навести ремонтний лад у приміщеннях, з якою радістю зустрічають появу кожної нової дитини – бо в школах, де ще недавно звучали сотні веселих голосів, шукають одне одного два десятки хлопчиків і дівчаток різного віку. Не кажемо вже про школи убиваної війною Донеччини.

Все це результат непродуманої державної політики, в якій нема місця дитячій душі. Такого не було навіть після кривавої

маючи про те, що в основі всього лежить матеріальне виробництво. І бродять по Україні чи за її межами тисячі дипломованих випускників у надії збагатитися, нічого не зробивши, і простоюють сотні заводів і фабрик без кваліфікованих робітників. То куди ж іде наша наука й освіта?

Та українці – народ оптимістичний. Віриться, що й цього разу він збереже свій генетичний код і залишиться в колі цивілізованих щасливих націй. Це підтверджують ті талановиті молоді люди, які підносять авторитет України на різних найвищих міжнародних ристалищах.

Тож вірмо в себе, вслухаймося в закличну мелодію першого вересневого дзвоника – в ньому завжди таїться сподівання на краще майбутнє. Вітаємо всіх наших просвітян із великим днем!

Рада Чернігівського земляцтва.

Мабуть, немає людини, яка б не дбала про своє майбутнє. Як нема народу, для якого завтрашній день не увляється кращим – бо ним будуть тішитися нові покоління, на плечі яких ляже вся вагота проблем. І в цьому плані освіта завжди виконує визначальну роль.

Другої світової війни. Держава без щасливих, розумних дітей приречена на поглинання іншими, мудрішими народами.

Те ж стосується й рясно висіяних вузів, що заманюють до себе юнаків і дівчат престижними професіями юристів, економістів, журналістів, не ду-

Після хліба найважливіше для народу – школа.

Ж.-Ж. ДАНТОН

У ВЕРЕСНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

ТУКА Борис Юліанович – 85-річчя. Народився 23 вересня 1931 року в смт. Ріпки. До 1989 року працював у науково-дослідному інституті "Квант", потім – у науково-дослідних установах Національної Академії наук України та Міністерства оборони України. Нині працює в науково-дослідній установі Головного управління розвідки Міноборони України. Доктор технічних наук, професор, лауреат Державної премії СРСР. Заслужений радист СРСР. Нагороджений орденом Трудового Червоного прапора та іншими почесними відзнаками.

УЛЬЯНИЧ-МАКСАКОВА Ольга Іванівна – 80-річчя. Народилася 2 вересня 1936 року в с. Монастирище Ічнянського р-ну. Працювала завідувачем спецчастини в Інституті клітинної біології та генетичної інженерії.

ДОБРОВОЛЬСЬКА Людмила Іванівна – 70-річчя. Народилася 1 вересня 1941 року в с. Кобижча Бобровицького р-ну. Провідний науковий співробітник Інституту урології Академії медичних наук України, Українського інституту сексології та андрології. Кандидат біологічних наук.

ПАВЛЕНЧИК Валентина Олександрівна – 70-річчя. Народилася 1 вересня 1946 року в с. Грем'ячка Семенівського р-ну. Працювала доцентом на кафедрі дошкільної педагогіки в Національному педагогічному університеті ім. М.П. Драгоманова, старшим науковим співробітником в лабораторії морально-етичного виховання Інституту проблем виховання Академії педагогічних наук України. Кандидат педагогічних наук. Ветеран праці.

ПЧЕЛА Марія Миколаївна – 70-річчя. Народилася 10 вересня 1946 року в Носівці. Працює заступником директора Центру позашкільної роботи Святошинського р-ну м. Києва. Відмінник освіти.

МАТЯШ Віталій Якович – 70-річчя. Народився 13 вересня 1946 року в смт. Макошине Менського р-ну. Працював науковим співробітником Київського НДІ медичних проблем фізкультури і спорту, спортивним оглядачем, провідним фахівцем Національної телекомпанії України, науковим співробітником НДІ українознавства МОН України, заступником голови Всеукраїнського об'єднання ветеранів. Член Національної спілки журналістів України, автор 150 наукових і популярних статей, член багатьох громадських організацій. Відзначений багатьма почесними нагородами.

ЛАН (ДІДОВЕЦЬ) Алла Сергіївна – 70-річчя. Народилася 24 вересня 1946 року в Острі Козелецького р-ну. Працювала на різних керівних посадах у Міністерстві охорони здоров'я України та в різних наукових установах. Кандидат медичних наук.

ПРОЦЕНКО Олег Олександрович – 70-річчя. Народився 26 вересня 1946 року в с. Любомудрівка Борзнянського р-ну. Працював на ВО ім. С.П. Корольова, де пройшов шлях від робітника до заступника генерального директора з економіки, потім займав посаду заступника генерального директора з адміністративних питань баночно-монетного двору. Відзначений державними і церковними нагородами. Багаторічний голова ревізійної комісії земляцтва.

СЕМЕНДЯЙ Михайло Іванович – 65-річчя. Народився 5 вересня 1951 року в с. Присторонь Ріпкинського р-ну. Працював на різних хірургічних та керівних посадах у військово-медичних закладах Збройних Сил Радянського Союзу, Збройних Сил України, Служби безпеки України та закладах Міністерства охорони здоров'я України. Надає медичну допомогу військовим шпиталям Збройних

Сил України у лікуванні учасників АТО. Учасник ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Заслужений лікар України.

МИШАК Софія Іванівна – 65-річчя. Народилася 6 вересня 1951 року в с. Григорівка Бахмацького р-ну. Старша медична сестра відділення симптоматичних гіпертензій Інституту кардіології ім. М.Д. Стражеска.

ШАНУСЬ Валентина Василівна – 65-річчя. Народилася 10 вересня 1951 року в с. Чемер Козелецького р-ну. Методист НТУУ "КПІ".

ЛІСОВА Надія Павлівна – 65-річчя. Народилася 25 вересня 1951 року в с. Стара Басань Бобровицького р-ну. Працювала заступником головного бухгалтера в Академії Генеральної прокуратури України, бухгалтером Управління освіти Оболонського р-ну м. Києва.

МЕЗЬКО Олександр Дмитрович – 65-річчя. Народився 26 вересня 1951 року в Острі.

ПРИХОДЬКО Василь Петрович – 65-річчя.

Народився 29 вересня 1951 року в с. Чемер Козелецького р-ну. Виконавчий директор Української міжгалузевої асоціації "Укрбанктехніка". Учасник ліквідації аварії на ЧАЕС.

МИЦЬ Михайло Федотович – 60-річчя. Народився 6 вересня 1956 у с. Олександрівка Корюківського р-ну. Працює столяром у середній школі № 277 м. Києва.

ІВАЩЕНКО Володимир Іванович – 60-річчя. Народився 9 вересня 1956 року в с. Авдіївка Сосницького р-ну. Завідувач відділу фізичного матеріалознавства туглоплавких сполук Інституту проблем матеріалознавства НАНУ. Лауреат премії ім. І. Францевича НАНУ. Доктор фізико-математичних наук.

БОЖКО ВІКТОР Прокопович – 60-річчя.

Народився 18 вересня 1956 року у м. Алушта (батьки родом з с. Рудня Корюківського р-ну). Директор КП "Аварійно-фасадна служба".

ВАРОЧКІНА Катерина Іванівна – 60-річчя. Народилася 21 вересня 1956 року в с. Чайкине Н-Сіверського р-ну. Працює комірником у концерні "Військоторгсервіс".

КОРНІЄНКО Віра Григорівна – 60-річчя. Народилася 22 вересня 1956 року в с. Тихоновичі Сновського (Щорського) р-ну. Працювала методистом вищої категорії в Українському державному центрі позашкільної освіти. Нагороджена медаллю "За трудову відзнаку", Почесною грамотою Міністерства освіти. Відмінник освіти.

ГЕРГЕЛЬ Анатолій Васильович – 60-річчя. Народився 26 вересня 1956 року у Козельці. Працював завідувачем сектору групи АСУ у Київміськвиконкомі, завідувачем науково-дослідного сектору у НДЦ проблем зайнятості та ринку праці, заступником завідувача відділу інформаційних технологій у Держстандарті України. Консультант світового банку при НБУ. Приватний правозахисник.

СКВІРА Наталія Іллівна – 55-річчя. Народилася 8 вересня 1961 року в Ніжині. Приватний підприємець. Лікар-стоматолог.

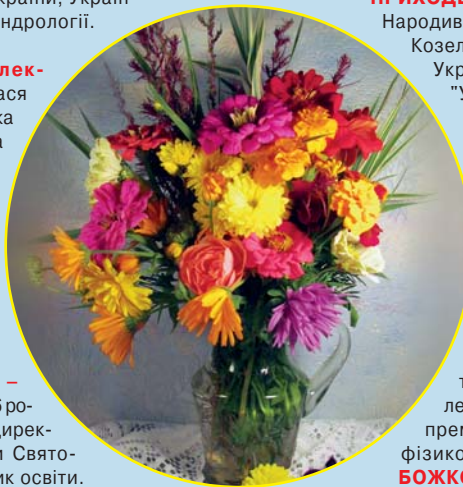
НИКОЛЮК Ольга Василівна – 55-річчя. Народилася 12 вересня 1961 року у с. Перелюб Корюківського р-ну. Працює завідувачем відділу експертизи видань в Інституті навчальної літератури.

ОСИПЕНКО Людмила Олександрівна – 55-річчя. Народилася 13 вересня 1961 року у Мені. Начальник юридичного відділу ТОВ "Артур-К".

НАЗАРЕНКО Олександра Дмитрівна – 55-річчя. Народилася 16 вересня 1961 в с. Велика Кошелівка Ніжинського р-ну.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного доброторства в ім'я рідної землі.

На цей час я вже закінчила 7 класів і вступила навчатися у Прилуцький педтехнікум. Це була велика подія в моєму житті і диво для села, бо відмінницею я не була. Знала урок чи не знала, а руки на уроці ніколи не піднімала, відповідала тільки тоді, коли мене викликали. Викличе, бувало, вчитель математики до дошки, дасть приклад чи задачу – я мовчки розв'язую, а він говорить: "Пиши і разом розповідай, як це робиться". А цього я якраз і не могла робити, бо була дуже боязкою, напевне, трусилася, бо один із класних хуліганів Іван Нечай прозвав мене Тарасом Трясилом. Домашні завдання з математики, фізики, хімії завжди виконувала правильно, контрольні роботи з цих предметів робила добре. Траплялися, звичайно, й трійки. Та була я дуже наполегливою, доки домашні завдання не виконую – спати не ляжу. Всі у хаті вже давно відпочивають, а я при каганці, Лежачи на припечку, воюю з рівняннями або задачею. І хоч важко було, та виходило вірно.

Писали ми тоді чорнилом, зробленим із червоних буряків або ягід бузини, носили його в пляшечках. Бувало, напишу контрольну роботу, десь щось виправлю, перекреслю, посаджу кляксу, а подруга з нетерпінням чекає, доки я закінчу, поглядає на вчителя, чи не бачить, а потім спише все. І оцінку одержувала кращу за мою...

Пам'ятаю, на фізиці у мене було питання: "Образ предмета у плоскому дзеркалі". Не задумуючись, відповіла: "Образ предмета у плоскому дзеркалі лежить позаду дзеркала на такій відстані, на якій спереду дзеркала лежить сам предмет". Фізику в педтехнікумі у нас читав старенький німець Портфер. Він мене добре запам'ятав ще зі вступних екзаменів. Це було у 1934 році.

Вчитись, особливо на першому курсі, було дуже важко. Жили в гуртожитку,

Нещодавно світ побачила нова книга Надії Кольцової, серцевиною якої стали спогади її матері Уляни Нестерівни Фесенко. Звичайна вчителька з села Антонівка Варвинського району на прохання доньки в 90-річному віці описала кілька десятиліть свого плідного й стражденного життя. А воно ж було наповнене такими подіями, що донині болять старшому поколінню, стають підставою досліджень істориків, уже не затиснутих у лещата державного диктату. І хоча увага авторки концентрується на житті великого роду Тимченків-Фесенків, перед читачем оживають гіркі сторінки насильства над селянами в часи колективізації, голодомору, Другої світової війни, повоевння. Відомо ж, що саме мудрі сільські педагоги скрупульозно вивчали історію малої Батьківщини, оберігали генетичну пам'ять народу. Книгу доповнюють правдиві талановиті поетичні рядки Надії Кольцової, які своєрідно ілюструють прозову оповідь матері-вчительки. Пропонуємо фрагмент сповіді Уляни Фесенко.

Що записано в душі

де стояли дерев'яні лави. Нам дали величезні мішки, набиті соломою, на них ми і спали. Їсти ходили до їдальні, а по хліб – до магазину, його продавали лиш по 40 грамів у руки. Бувало, доки до їдальні дійдеш, з'їси хліб, тоді суп чи борщ доводилося їсти без нього.

За Прилуками технікум мав земельну ділянку, на якій ми самі вирощували собі картоплю. Ходили туди пішки через усе місто. На вихідні старались потрапити додому, щоб узяти хоч якісь продукти. Але не завжди це вдавалося. Поїзд через Линовицю відходить з Прилук о 14 годині, а в нас до цього ча-

су заняття в технікумі. До вокзалу далеко, не встигали дістатися, а пропускати лекції не можна, бо не буде стипендії. От і ходили ми пішки із самих Прилук до Антонівки – понад 30 кілометрів.

Прийшли ми якось увечері пішки з Прилук: я, Марченко Ганна і Ягвий Микола, котрий закінчив нашу школу на рік раніше. На другий день мати вдосвіта витопила в печі, стушила чавунець картоплі, поклала в торбину хлібину, а ще виміняла в сусідки за дрібну картоплю трилітровий бутиль молока, і ми через Нову Греблю пішли до Линовиці, щоб встигнути на потяг. Під лісом, коли переходили яр, я перескакувала через канаву, торбина вислизнула з рук, впала на землю і бутиль з молоком розбився. Я аж розплакалася: того молока вистачило б мені на тиждень.

У гуртожитку було дуже холодно, я застудилася, захворіла. Тоді одна антонівська третьокурсниця забрала мене до себе на квартиру, яку винаймала. Квартира була тепла і недалеко від технікуму та вокзалу.

У другому півріччі нам дали стипендію, звичайно, тим, хто добре навчався. Вчитись було важко, але ми старались і встигали. Хто мав двійки – тих відраховували.

На третьому курсі я жила в гуртожитку поблизу технікуму і бра-

ла активну участь у роботі гуртків: співала, займалась спортом. Навчатись стало легше, одержувала стипендію, хліб уже був у вільному продажу, додому їздила рідше. До мене приїжджали, крім вітчим з матір'ю, і Василь з Марусею. Вона була мені мов рідна сестра, допомагала, чим могла. Одного разу в гуртожитку у мене вкрали новий жакет, а другого пошити не було з чого. Тоді Маруся подарувала мені вовняну рясну спідницю і тканину, з якої кравець зшив мені нового жакета. Яка я була їй за це вдячна!

Народився 25 серпня 1946 року в с. Хороше Озеро Борзнянського району, ректор Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, диригент, педагог, музично-громадський діяч, доктор мистецтвознавства, професор, народний артист України, член-кореспондент Національної академії мистецтв України.

Має більше ста наукових праць з питань еволюції українського музично-театрального мистецтва. Нагороджений орденом "Ярослава Мудрого" V ступеня, орденом "Дружби народів", орденом "Зірка Італії", іншими орденами та медалями. Продовжує плідно працювати як дослідник музичного виконавства й диригентської творчості, зокрема, діяльності диригента Стефана Турчака. Вихід монографії "Стефан Турчак" став помітною подією в музичному житті країни. В січні 1997 року В. Рожок успішно захистив докторську дисертацію, присвячену актуальним проблемам української диригентської творчості й багатогранному мистецтву С. Турчака.

Він є ініціатором й організатором як двох Національних, так і двох Міжнародних конкурсів молодих диригентів імені Стефана Турчака. Очолював оргкомітети престижних конкурсів та фестивалів, зокрема, широко відомого і авторитетного в світі Міжнародного конкурсу балету імені Сержа Лифаря. Завдяки йому набув статусу міжнародного всеукраїнського конкурсу імені М. Лисенка, засновується молодіжний міжнародний конкурс класичного танцю імені Юрія Григоровича "Фуете "Артеку"", які викликають значний культурний інтерес у мистецької Європи.

Володимир Рожок – досвідчений диригент-хормейстер, був художнім керівником широко знаного хору хлопчиків Київської середньої спеціальної школи-інтернату імені М.В. Лисенка. Як диригент хору співпрацював з видатними музикантами сучасності К. Пендерецьким, В. Співаковим та Б. Которовичем.

31 березня 2004 року В.І. Рожка конференцією трудового колективу було обрано ректором Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського. За час роботи на цій посаді

аспірантури, асистентури-стажування, спеціалізованої вченої ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій, запроваджено студентське самоврядування.

Працюючи в Національній музичній академії понад двадцять років, професор В.І. Рожок багато робить для удосконалення навчально-виховної і науково-дослідної роботи, піднесення рівня професійної підготовки студентів, магістрів, аспірантів. Видає дві монографії, кілька десятків науково-публіцистичних статей, великою популярністю користуються його виступи на конференціях, симпозиумах, круглих столах, творчих вечорах. Він є членом двох спеціалізованих вчених рад по захисту докторських дисертацій, виступає офіційним опонентом, керує аспірантами.

Обіймаючи посаду заступника Міністра культури і мистецтв України, а згодом керівника Управління з гуманітарних питань Адміністрації Президента України, В.І. Рожок багато зробив для піднесення іміджу українського мистецтва у світовому співтоваристві.

В.І. Рожок належить до когорти діячів музичної культури України, які цілеспрямовано і плідно працюють на ниві розбудови національного мистецтва держави вже понад чверть століття. Вміло поєднуючи яскраві організаторські здібності з талантом науковця-аналітика, На всіх найвідповідальніших постах державної і культурно-мистецької діяльності він демонструє високий професіоналізм, уміння відстояти ідею, довести її до практичного завершення.

Володимир Іванович дорогий нашому дружному громадському об'єднанню і тим, що свого часу був одним із засновників земляцтва, а нині залишається почесним членом його Ради.

Зичимо нашому славетному землякові щастя, земних радощів, нових високих ідей.

Володимир ЛЕМІШ,
голова Борзнянського відділення

Серед чільних діячів української культури, які вже залишили помітний слід у її розвої, яскравою зіркою світиться і наш земляк Володимир Іванович Рожок, який нещодавно відсвяткував свій 70-річний ювілей.

**Його
високий
світ**

проведена значна робота з поглиблення науково-творчої, виконавської діяльності, удосконалення навчально-виховного процесу, підняття рівня організаційної роботи деканатів і кафедр, студентського наукового товариства. Проведена велика робота по підготовці документів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського до державної акредитації. Активізувалась робота докторантури,

СПОМИН ПРО ДРУГА

Доля з перших літ не дуже тішила його радіщами. Варто лише згадати неймовірно важкі роки 1932–1933 роки, коли він дивом уцілів. А як боляче вдарив у серце арешт його батька в 1938 році, яким кривавим шрамом залишилися у пам'яті роки німецької окупації і переслідування його сім'ї поліцією.

Уже в 14 років він сповна пізнав і засвоїв, що таке робота на землі, а в 15 років після звільнення від окупантів Чернігівщини був призначений бригадиром рільничої бригади. В наших розмовах в часи відпочинку він згадував вечірні наряди на роботи у колгоспній конторі, виснажених роботою і горем колгоспників, жорсткі вимоги керівництва і представників НКВС.

У 1944 році вступив до Ніжинського технікуму механізації сільського господарства. У ті часи було не тільки навчання – доводилося працювати трактористом, заготовляти дрова, топити печі у шпиталях, які розміщувалися у педагогічному інституті та технікумі механізації сільського господарства, де він навчався.

Але вчитися хотілося і далі, його завжди тягло до техніки, і тому після перемоги у конкурсі він вступив до Київського автодорожного інституту (нині Національний транспортний університет).

Не було меду і в престижному ВУЗі, його разом з іншими студентами посилали розбирати руїни на вулицях Києва, а інколи брати участь у осучасненні боліт чи будівництві зруйнованих мостів. Крім цього, він брав участь у різноманітних олімпіадах, активно займався спортом – мав спортивні розряди з легкої атлетики, волейболу, шахів, грав у духовому оркестрі, драматичному гуртку. Особливо любив пісні, які супроводжували все його життя – у колі однополчан, земляків, друзів. Найбільше до серця припала пісня "Дивлюсь я на небо".

Після отримання диплома у 1951 році був направлений на роботу до Держінспекції України. Як і всі його

колеги, служив, доводилося вирішувати транспортні питання, але душа рвалася до землі. І коли вийшла постановою вищої влади про продовольчу програму та зміцнення сільгосп-підприємств спеціалістами з міста, Микола Олександрович написав листа

го була Чорнобильська трагедія. З перших днів він був відряджений у зону для налагодження робіт по лінії КДБ.

Ті дні не пройшли марно. Почалися хвороби, що призвели до інвалідності, і в результаті у

1987 році його демобілізували з органів КДБ. Та знайшлися добрі люди, які запросили його на роботу в Інститут проблем математичних машин НАНУ на посаду помічника директора з кадрів та реклами.

Безперечно, як кажуть у народі, старість – не радість. Від цього нікуди не дінешся. Але він не вибивався з життєвого ритму: службові клопоти, громадська робота у Чернігівському земляцтві, де він був заступником голови Ніжинського відділення, сімейні справи.

Протягом всього життя сім'я була для нього надійним тилом. Спочатку мати Катерина Степанівна, сестра Марія, потім дружина Лара, донька Олена, зять Геннадій та онука Іра.

Любив посидіти за шаховою дошкою, сходити в театр на виставу, зрідка поспівати добрих старих пісень у колі друзів.

Тоді літа не здавалися тягарем, зберігалася молодеча енергетика, пам'ять дарувала приємні спогади.

Але після декількох операцій на 89 році життя 25 липня цього року закінчився життєвий шлях шанованого мною і нашими земляками Миколи Олександровича.

В серцях кожного з нас він залишив незабутній слід своїми добрими ділами і невичерпною доброзичливістю. Тому ми кажемо, що він завжди буде з нами.

Микола МАРЧЕНКО,
Ніжинське відділення

Скласти розповідь про людину непросто, а особливо, коли це стосується друга, та ще й земляка. З височини поважних літ все яскравіше оживають сторінки життя. Часом я гортаю їх і дивуюся, як можна було пройти крізь горнило неймовірних випробувань, які випали на долю мого друга.

У розлогих степах Чернігівщини Лосинівського (нині Ніжинського) району загубилось село Шняківка, де народився 1 травня 1928 року в сім'ї сільського вчителя Микола Олександрович Белан.

в газету "Правда" з проханням відрядити його до будь-якої МТС України.

Та доля розпорядилася по-іншому. Він отримав Почесну грамоту від комсомольської організації і після цього його перевели працювати до КДБ – керувати транспортним підрозділом, який знаходився у важкому стані. Так і залишився Микола Олександрович на тому місці майже на 30 років, а транспортний підрозділ із занедбаного гаража став потужним підприємством.

Ще одним випробуванням для нього

Покликаний творити добро

І він це робить повсякчас. Народжений у невеликому селі Любомудрівка на Борзнянщині в родині хліборобів Олександра Петровича та Ганни Андріївни, які повсякчас дбали про чотирьох дітей і все робили для того, щоб вивести їх у люди – і в цьому їм допомагали козацькі гени, – Олег Олександрович прожив цікаве, наповнене значними подіями життя. За природою лідер, він не загубився ні в школі, ні в індустріальному технікумі чи вузі, ні в час роботи в колективі знаменитого радіозаводу імені С.П. Корольова, ні на банкотно-монетному дворі чи навчальному центрі Нацбанку України. Розпочавши трудовий шлях рядовим робітником, він згодом став одним із очільників згаданих підприємств. Освіта й самоосвіта, цільність натури й дій, вміння повести за собою людей, а ще глибока любов до життя й викували його таким, яким він став у свої ювілейні часи.

Його вистачає на все: і на працю, і на громадську діяльність, і на славу родину. А ще він за віковим саном є серцевиною того небуденного феномену, який називається братством братів Проценків, для яких вірність одне одному стала святою. Він давно свій і в нашому земляцтві, ось уже скільки років очолюючи ревізійну комісію. Словом, маємо в наших неординарних лавах яскраву постать, гідну захоплення.

Вітаючи Олега Олександровича з поважним ювілеєм, зичимо йому бути ще довго славним козацьким генералом, множити й далі добро на землі під славним гербом Корчака. Многії літа Вам!

Від редакції. Всіх шанувальників для детального зазнайомлення з ювіляром запрошуємо прочитати книгу про славний рід Проценків, яка щойно побачила світ і надійшла до земляцтва. Розділ з неї пропонуємо вашій увазі.

Держава – це ми. Так сказали собі колись брати Проценки, коли вступили до Чернігівського земляцтва й пильніше придивилися до того, в якому становищі

опинилася їхня мала батьківщина. Кожен приїзд до обох живих батьків у Любомудрівку, а далі до самотньої матері, для якої навіть вимираюче сільце було раєм земним, не приносив ніякої віти.

Кому не знане ностальгічне, щемке почуття любові до того закутка землі, де коренився рід, де й сам вперше побачив сяйво сонця, звідки пішов у безмежний світ? До нього тягнешся, де б не був, особливо коли стаєш зрілим, коли молодечий бездум поступається місцем у душі осмисленню всього вчиненого. Таким почуттям любові до рідної Чернігівщини поєднанні і тисячі активних її дітей, які волею долі утвердились в Києві.

Олегу Проценку – сімдесят. В це не віриш, коли спілкуєшся з небуденною, переповненою енергією людиною. Справді, він увібрив у себе силу козацького роду, що корениться аж у далекому сімнадцятому столітті, коли його предки ходили в козацькій старшині, виборюючи свободу українського народу. Це засвідчили й древні архівні записи, й віднайдений унікальний родовий герб. Отже, є чим пишатися, є що продовжувати нашому ювілярові.

Саме це святе почуття подвигає їх на добрі справи ось уже два десятиліття років.

Кращі люди приходять до земляцтва, керуючись золотим правилом: не що дасть тобі воно, а що ти сам даси йому. Це як у кожній добрій родині, як у вулиці, де бджолиний рій носить нектар у спільні соти. На таких патріотах і тримається поважна організація, до голосу якої прислухаються навіть гонорові партійні лідери. Серед них і брати Проценки, які підтверджують любов до малої батьківщини конкретними добрими справами.

В житті Олега, В'ячеслава і Юрія мальовничого Мала Загорівка стала етапною: в цьому селі всі троє продовжували здобувати освіту після початкової школи в Любомудрівці. Навіть пішовши у великий світ, брати не забували дитячі стежки і часто на них поверталися – там

же батьки жили, там на стелі біля братської могили воїнів Другої світової в Малій Загорівці земляки вибили прізвище Петра Андрійовича Судденка – відважного танкіста, командира взводу, загиблого поблизу хутора Халимонів під Харковом. Знаємо, до якого стану ці знаки народної шани були доведені впродовж останніх десятиліть, як і могили визволителів, що так рясно вкрили українську землю. Нарешті голова сільської ради Ніна Миколаївна Осипенко, зневірившись у державній підтримці, звернулася до поважних земляків з проханням про допомогу. І брати відгукнулися, і нині в селі священний куточок пам'яті упорядкований.

Не оминули вони увагою й школу в Малій Загорівці. На звернення директора школи передали нинішнім школярам одинадцять комп'ютерів, надали допомогу на ремонт приміщення й упорядкування території.

Взагалі в братів встановилися добрі стосунки з ініціативними земляками, яким болить доля красивого села. Та ж школа тримається завдяки директоріві Тетяні Миколаївні Онищенко. Звернулася вона колись по допомогу до Олега Олександровича.

А той легкий на підйом: підключив братів, козацького осавула Григорія Івановича Лободу та сина маминої подруги Віри Олександрівни Нетреби Миколи Павловича, з козацького роду, внука колишнього голови місцевого колгоспу "Розорані межі", що теж колись набирався знань у затишних стінах храму освіти, і гуртом привели його в задовільний стан. А по великому рахунку, навіть у нинішні нелегкі часи село тримається на тій же невтомній просвітанці Онищенко (до речі, коли відзначали 100-річчя школи, старший Проценко поклопотався, щоб школу відзначили орденом "Козацької слави" II ступеня), на голові сільської ради Ніні Миколаївні Осипенко, в дівочтві теж Проценко, що, маючи комунікабельний характер та неабияку силу волі, не дозволяє селу вмерти, та працює тому землячові голові фермерського господарства "Мрія-С"

Михайлу Михайловичу Соловару, що забезпечує Малу Загорівку бодай якимись робочими місцями.

Добрим патріотом виявився й борзнянський протоієрей Іван Степанович Оленчук, що й слово Боже знає, і про стан церков турбується, багато добра робить для району.

Посумував він якось при зустрічі з Проценками, що надто клопітно відбувати похорони в селах, бо таке бездоріжжя скрізь, бо машини ні в кого не допросишся, а люди ж помирають. І невдовзі В'ячеслав Олександрович уже передав церкві заводські автобус "Ікарус" та бусик "Уаз", які тепер, хоч бували в бувальцях, але ж справно долають польові дороги.

Та бажання прислужитися добрим справам веде Проценків і в інші краї. Любить старший Олег навідуватися до малопомітної на тлі знаменитих київських соборів дерев'яної Свято-Макаріївської церкви на Татарці. Названа на честь митрополита Київського, замученого татарськими ординцями, вона стала йому рідною ще в ті часи, коли до синів навідувалася вже занадто ослабла мати. Одного разу вона стоїчно вистояла всю двогодинну службу й аж після повернення додому призналася Олегові, що її просто підтримувала якась незнана сила. Син запам'ятав її слова, ніби заповіт, і після того не минає святі стіни. Тим більше, що в них священнодіє протоієрей Анатолій Затовський, теж із древнього козацького роду, колишній голова профкому одного з наукових інститутів. Діяльний священик уже клопочеться будівництвом храму Святого Георгія поруч із старими дерев'яними стінами. Тож було цілком логічним, коли саме брати Проценки підтримали сподвиж-

ника православної віри матеріально і для позолоти церковної атрибутики, і для нового будівництва.

Не чутками живилися Проценки й тоді, коли взялися допомагати Борзнянській районній лікарні.

Зіткнувшись впритул із народною бідю, Проценки – люди не з олігархів, не з тих, що жирують по канаках чи вимуровують "маленькі хатиночки" в іноземлях, заходилися бодай трохи допомогти борзнянським медикам. Знаючи, як важко довести хворого з віддаленого села в райцентр, В'ячеслав списав з балансу ВАТ "Меридіан" ім. Сергія Корольова машину швидкої допомоги, зайву медичну апаратуру й передав землякам, з тим купили апарат для проведення аналізу крові, а для налагодження повсякденного побуту хворих завезли холодильник, телевизор та СВ-піч. І нехай та підтримка не вирішила кардинальних проблем, але теж прислужилася добрій справі.

Хтось скаже, що то крапля в морі, але ж і моря без краплі не буде.

Це, так би мовити, зматеріалізована частина гуманітарної роботи Проценків. Але й духовний світ їм не байдужий, і ось уже в Борзнянську гімназію імені П. Куліша, організовану стараннями І.С. Плюща, передаються книги, навчальна література, а Борзнянському музею-садибі славетного художника Олександра Саєнка, що потребував ремонту, надаються відповідні кошти.

Як кажуть, у сім'ї не без урода. Завжди знайдеться такий, що кине в бочку меду ложку дьогтю. От і в їхній Любомудрівці так. Дециця хаток лишилася від села, але і в них же люди живуть, здебільшого такі, що без ковінки кроку за двір не ступлять, отже, треба мати зв'язок із світом. А тут нові господарі

землі тракторами походили так, що всі кабелі пошматували. Де їх шукати людям, як змусити нахрапистих нуворішів полагодити лінію, коли вони й не живуть поблизу, а тільки наглядають за прихватизованими ланами? І знову звернувся люд до земляків, і Олег Олександрович дістає три з половиною кілометри дорогого кабелю, а голова Борзнянської РДА В.В. Бикович забезпечує прокладку. І радіо в хатах знову озвалось.

І це лише благодійна робота на малій батьківщині. Щось подібне чинять брати і в самому столичному земляцтві.

Довго виношував його багатолітній голова Віктор Ткаченко ідею створення відзнаки земляцтва – щоб була вона виконана з дотриманням всіх законів геральдики, щоб мала неперехідну вартість, як інші кращі нагородні знаки сучасної України. Уже коли проект визрів, звернувся Віктор Вікторович з проханням до Олега Олександровича, одного з очільників монетного двору. І Проценко дав хід замовленню, мало того – стежив за виготовленням пробного зразка, наче йшлося про народження знака Героя України. Тепер та найвища земляцька нагорода прикрашає груди і братів Проценків, і багатьох столичних чернігівців та не тільки, і Проценко-старший гордий із того, що й тут прислужився славному земляцькому роду.

Мудрий наш народ народив у старих часах свого побутування промовисте й повчальне прислів'я: "Що посієш, те й пожнеш". Судячи з того, що брати Проценки сіють на землі добрі справи, вона віддасть їм, і їхнім нащадкам добром. Недарма ж вони належать до старого козацького роду!

Леонід ГОРЛАЧ
Фото Ганни СКРИПКИ

До рідних

Велелюдне село, якому щойно повернули назву Володькова Дівича, оздоблене мереживом тихої річки Новий Потік, сріблястих озерець і ставків, таємничих болотець і гаїв. В'юнкі провулки зв'язали це мальовниче диво в одне коштовне полотно, загатване яскравими квітами. У цій земній красі віками живуть і трудяться красиві і волелюбні люди – дівичани. А як люблять вони своє розпростерте на шість кілометрів село з його насиченою героїчними подіями історією!

ВИТОКІВ

Перша літописна згадка про нього зустрічається в 1627 році. Хоча ця місцина між Ніжином і Носівкою була олюднена ще за часів Київської Русі, про що розповідають розкопки біля Сулака, підпорядкованого Дівичанській сільраді.

Романтична назва села, за переказами його мешканців, пов'язана з маєтком шляхтича Володькевича на березі річки Дівича (пізніші назви Тиха В'юниця, Новий Потік). За іншою легендою, назва походить від красуні-дівичі заможного Володька, який збудував постійний двір, де подорожні зачарувались вродою дівчини.

Невтомні хлібороби і відважні козаки – дівичани у складі десятитисячного Ніжинського полку брали активну участь у національно-визвольній війні українського народу проти поляків у 1648–1654 роках під проводом Богдана Хмельницького.

За князя Голіцина в селі працювали гуральня, цегельня та сукновальня, які були знищені під час громадянської війни. Напередодні реформи 1861 року в селі мешкало 3800 козаків, 2500 кріпаків і 66 дворян і духовенства. У 1832, 1846, 1884 роках дівичани виступили проти поміщицької сваволі.

До жовтневого перевороту село славилося своїми двічі на тиждень базарами і двома ярмарками щорічно. Його окрасою були церкви, зведені у 1890 р. Богоявленська і 1902 р. Миколаївська, при яких діяли церковно-приходські школи. У 1928 р. село Володькова Дівича перейменовується на Червоні Партизани.

Під час II Світової війни багато місцевих жителів вступило в 1943 році до партизанського загону. Було створено партизанське з'єднання "За Батьківщину". В музеї села, що розмістився в новозбудованій школі, зберігається пам'ять про його командира Івана Бовкуна, комісара Михайла Стратілата, командира партизанського полку Миколи Симоненка, багатьох інших героїв-партизанів.

В останню суботу липня традиційно у Володьковій Дівичі проходить свято День села. Цьогоріч погода сприяла проведенню торжеств, тому зранку під улюблені українські пісні гостей вабила виставка робіт народних умільців: неповторної краси вишиті бісером сорочка та рушник Алли Клименко, Олександри Яловської, Ганни Гладиш, сповнені глибоких почуттів полотна художників-земляків Григорія Шкрібеля і Петра Власенка. А хіба залишила байдужими вистава "Дівичанський ярмарок", на якій глядачі зустрілися з особливостями побутової культури і майстерною грою самодіяльних акторів! На різних майданчиках в центрі Володькової Дівичі проходили змагання на Кубок села з армреслінгу, безпрограшна лотерея, працювали атракціони для дітей, надувна гірка і батут, ятки з сувенірами та солодощами. А концертні номери на імprovізованій сцені під зеленими вітами беріз переживалися з вітальними виступами відомих дівичан і гостей. З добрими побажаннями звернулися до сільчан заступник голови Носівської РДА Олена Кундуба, радник голови Носівської районної ради Олена Коршок, депутат обласної ради Сергій Барішовець. Зі сцени добрим словом згадувались найкращі мешканці села, 65 з них були нагороджені грамотами і цінними подарунками. Зворушливим було привітання на святі найстаршого і наймолодшого жителів села, тепло зустріли подружню пару.

Завітав на свято села й заповнив душі українськими народними піснями народний артист України, лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка Василь Нечеп. На урочистості прибули й запрошені члени Чернігівського земляцтва в Києві. З поетичними рядками звернувся до своїх земляків письменник, заслужений журналіст України Петро Медвідь, який подарував сільській школі свою книгу. Зберігати кращі традиції села, виховувати молодь на героїчних прикладах закликав художник-земляк, академік Української технологічної академії Григорій Шкрібель. Вітаючи дівичан, у своєму слові почесний голова Носівського відділення Чернігівського земляцтва Віктор Черненко наголосив на турботі про воїнів-афганців, бійців і ветеранів АТО та їхні сім'ї. Свої щирі земляцькі вітання адресували присутнім полковник Валентин Бондаренко і підполковник Володимир Проценко. Зігрів серця своєю піснею "Володькова Дівича" земляк, співак і композитор Григорій Дворський.

Вразили усіх слова сільського голови Миколи Павленка: "У селі мешкає 5 тисяч жителів і якщо кожен посадить на вулиці хоча б одне фруктове дерево, то село перетвориться на сад, а якщо замість чагарників посіє квіти, то воно завітне клумбою. А якщо це буде робити одна людина, то їй не вистачить життя! Зробимо разом наше село кращим!"

Дух шани рідній землі, яка пройшла через грізні випробування, дух гордості за її славних синів і дочок витав над старовинним селом цього святкового дня. Вдячні мешканці Володькової Дівичі увіковічили пам'ять борців усіх часів за волю і щастя свого села і всієї України в пам'ятному знаку, що мовчазно припав до матінки-землі чорним гранітом.

В'ячеслав МИХАЙЛИШИН

День Ангела

сіллю зустрічали гостей. Надіти корону красуні було доручено головному члену журі, королю казкового царства Миколі Черепу. І пані Ользі, як принцесі, цього дня було надано право вистрілити з гармати. Гостей було запрошено до столу з вишуканими українськими стравами. Криничани заспівали коронну пісню "Соколинний Хутір", яку написала Ольга Штепа.

Але найголовніше нас чекало на площадці для козацьких забав. Переодягнена в український одяг "княгиня" Ольга ішла до гривастої кобили Марічки, яку тримала за повід Богдана Череп.

Хоч і вперше в житті, але сміливо пані Ольга сіла на коня. В руках у неї – не бутафорська булава. Її подарували члени Ічнянського земляцтва в м. Києві Штепі Антону Гнатовичу, заслуженому майстру мистецтв, батьку Ольги, на його 100-літній ювілей як старійшині козацького роду. З гордістю тримала козачка Ольга батькову булаву, несучи її як оберег нашої України. Можливо, цей день напрокорить і їй доїхати до 102-го року, як батьку. Зійшовши з коня, пані Ольга з булавою забралася на гармату. Потім Богдана Череп, стоячи на коні, проїхала по колу. Все це лишилося на світлинах. Крім цього дійства, гості оглянули музеї, оновлену садибу, милувалися красою древнього села Петрушівки, де над річкою Смош зоріє Соколинний Хутір, створений невгамовним і сильним духом Миколаю Черепом для пам'яті майбутніх поколінь від імені гордих і нескорених предків.

Наступного дня Ольга Штепа побувала на знаменитій конюшні, де красивими очима на неї дивилися розумні тварини. Ото з ними і навчається мужності сімейство Черепів. Ольга Антонівна здивовано помітила збіг: сім коней, сім кругів пошани, сім гостей. І свято – 27 липня. А 7 – число магічне. Завітавши в Соколинний, духовно збагачується.

Кілька батькових робіт Ольга Штепа передала Миколі Черепу для музею під відкритим небом у Петрушівці.

Наталія ЧЕРНЕНКО, заступник голови Ічнянського районного об'єднання літераторів "Криниця"

Фото Ганни СКРИПКИ

24 липня – день рівноапостольної княгині Ольги, а 27 липня у Соколиному хуторі Ольга Штепа святкувала день свого ангела.

Рішення провести це свято почалося з жарту в Інтернеті. В "Однокласниках" на фото з її книги "Чорнобривці цвітуть" було визначено найкрасивішою дівчиною грудня 2015 року. Дівчиною, бо пані Ольга не виглядає на свої роки. Усі друзі в "Однокласниках" проголосували "за".

"А я і не сумнівався, що ти переможеш", – така фраза прозвучала і від Миколи Черепи. Ось тоді пані Ольга вирішила цей жарт продовжити. З писарем Соколиного Хутора Миколаю Черепом було домовлено влаштувати свято з цього приводу, з умовою, що Ольга Антонівна сяде на коня, як переможниця конкурсу. "Це буває один раз на 80 років".

Криничани покинули свої городи і на чолі зі Станіславом Маринчиком поїхали в Соколинний Хутір.

По зеленій траві, наче фея, крокувала поетеса туди, де святково одягнені господарі хлібом-

Каламарчик веселого настрою

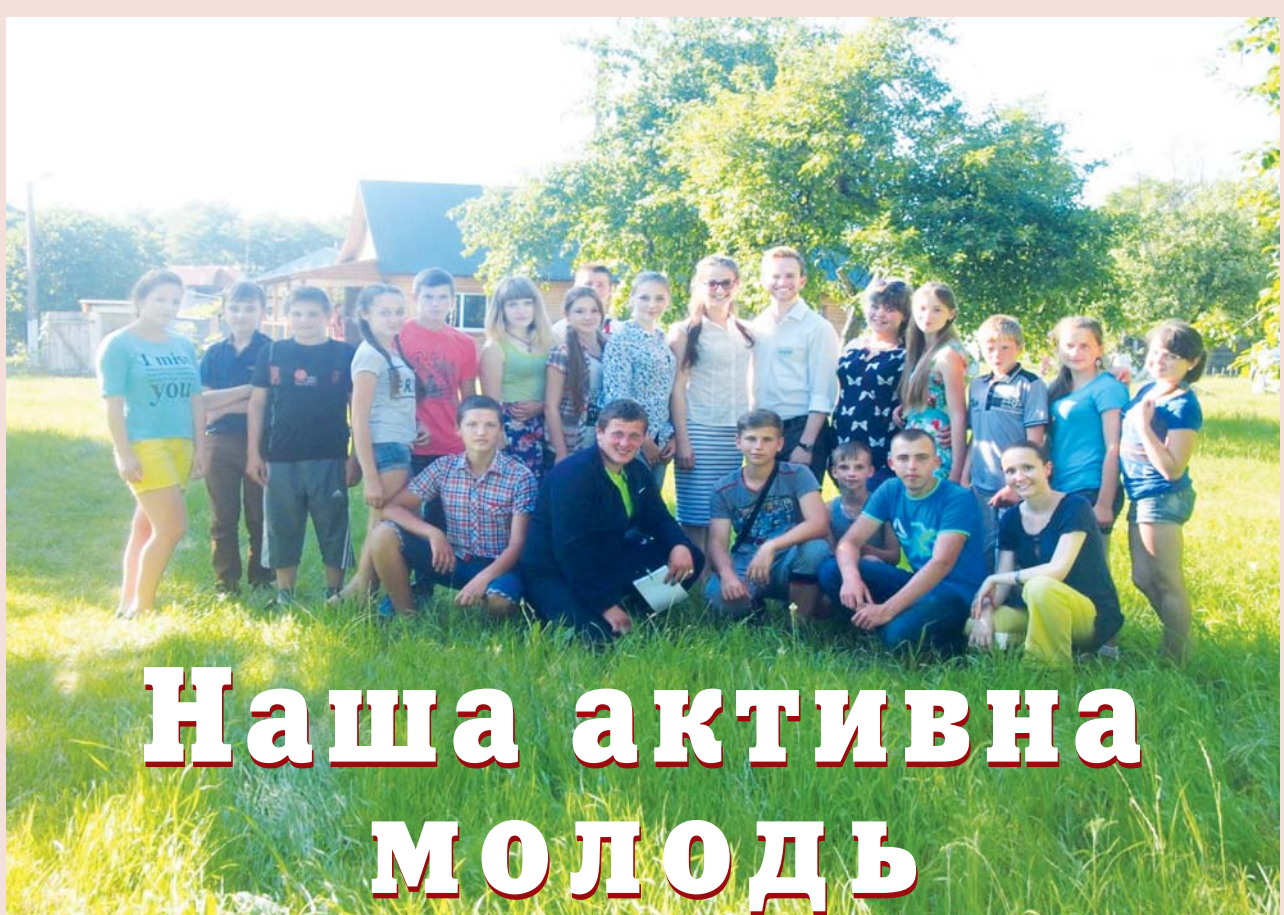
ЖАРТ

Всі його дідом Мишкоом звуть. Просто дід Мишко, та й усе. А він не просто дід, а справжній народний умілець. Оце недавно подумав і зробив собі чарівний каламарчик. Це така хитрюща штуковина. І, звичайно ж, з секретом. А секрет простий: коли з грішми зовсім туго стає, дід бере того каламарчика, легенько натискає на кнопку, як роблять на своїх засіданнях наші депутати, каламарчик відкривається і у дірочку видно рідненьку гривню. Подивиться кілька хвилин, поцмакає беззубим ротом і весело видихне: "От і в мене є нерозмінний п'ятак. Значить, бути і мені багатим."

Першою його баба Ліда не втерпіла: "Ану дай і я гляну. Може, повеселішаю, бо в кишенях вітер свище". Дід скоса поглядає на свою половинку: "Чи жартує, чи й справді закортіло подивитися? Ні, таки не жартує, бо не крутилася б так довго під ногами і до сусідки б не бігала." І відразу добрішає він: "Та йди вже, дивись. Не обідню." Надивиться баба Ліда і справді повеселішає.

Ну, скажіть, хіба він не молодець? Він каламарчики веселого настрою людям показує, щоб не падали духом і не забували, які вони, хоч і ним намальовані, наші гривні.

Катерина ВАСИЛЕНКО

Наша активна МОЛОДЬ

Завдяки Фонду Богдана Гаврилишина та Фундації польсько-української співпраці ПАУСІ волонтери нашого Центру досліджень європейської єдності реалізували проект "Активна молодь – успішна громада".

Територіально проект відбувся в селах Талалаївка та Безуглівка Ніжинського району, а також Дорогинка, Бакаївка Ічнянського району для учнів 6–11 класів шкіл зазначених сіл. Однак, завершальна його частина, дводенний тренінг та конкурс соціальних проектів була проведена в оздоровчій оселі Богдана Гаврилишина у селі Кошани Козелецького району.

Не стояли осторонь члени молодіжного відділення Чернігівського земляцтва, учасники проекту, зокрема, його секретар Ольга Жадько.

На тренінгу учасники отримали знання з питань прав людини, самоврядування, децентралізації, політичної освіти, а також можливостей для розвитку їхніх сіл. Розкриття кожної теми було представлено не лише теоретичними знаннями, але й практичними завданнями і конкурсами, що сприяло як розумінню отриманої інформації, так і налагодженню комунікаційних навичок учасників. Крім того, з ними було обговорено такі важливі для суспільства теми, як толе-

*Ми впевнились у тому,
що змінювати країну та її
майбутнє треба через
молодь, і саме сільську
молодь.*

рантність, патріотизм, ведення діалогу та вирішення суспільних конфліктів мирним шляхом.

Найцікавішим, на мій погляд, була презентація проектних пропозицій учасників, які вирішують конкретну соціальну проблему села. Діти пропонували проекти стосовно екології, благоустрою та культурного розвитку своїх сіл. Усі пропозиції отримали підтримку експертів та корисні поради у реалізації проектів, а найкращі отримали символічну грошову підтримку. Тому акція на цьому не закінчується і знайде продовження у нових соціальних проектах.

Найбільш активні учасники тренінгу були запрошені безкоштовно взяти участь у Школі політичного лідерства Міжнародного республіканського інституту (США), серед яких Вікторія Музика та Руслана Сідень, учениці Талалаївської школи Ніжинського району,

а також Іван Поляков, Дмитро Штипа, Володимир Носенко та Андрій Бойко – Безуглівської загальноосвітньої школи I–III ступенів Ічнянського району.

Цей проект надав можливість сільській молоді впевнитись, що вона теж може працювати над гарними змінами у своїх громадах та всій нашій країні; що вони можуть прожити цікаве та успішне життя як у місті, так і у селі; що вони можуть формувати громадську думку та стати якісними депутатами місцевих рад.

Ми впевнились у тому, що змінювати країну та її майбутнє треба через молодь, і саме сільську молодь. Тут я хочу зауважити, що сільська молодь через нерівність можливостей для неформальної освіти та громадського руху, коли отримує ці можливості, хтається за них, щоб змінити життя навколо себе на краще. Міська ж молодь, як не прикро, думає більше про можливість змінити тільки власне життя, але не країни. Однак, об'єднавши зусилля, усі разом ми можемо зробити Україну такою країною, до якої буде приїжджати молодь, як приїжджають учасники програми "Молодь змінить Україну" до Австрії чи Швеції, аби дізнатись рецепт нашого успіху!

Лоліта ДЕМЧЕНКО,
керівник проекту

З літами люди все гостріше відчують потребу повернутися в давні часи, пережити всі події, які й складають життя, а ще при цьому оцінити сучасність, до якої вдалося дійти через тисячі випробувань. А ще згадати тих незабутніх, із ким звела їх доля.

Подивись на себе

У цьому плані чергова, вже шоста, зустріч посивілих ветеранів відбулася нещодавно в Чернігові. Без мітингових емоцій, без прилучення затурканих життям земляків, без ажіотажу, який супроводжує будь-які акції сучасних політиків. Бо була то майже родинна бесіда, своєрідний звіт перед друзями за все сподіяне, справджене й нереалізоване. Розмова про своє покоління, що й за старих суспільних умов зуміло залишити добрий слід в історії Сіверського краю. Бо всі вони належать до чернігівців.

Ініціаторами та натхненниками зустрічі, як і в попередні роки, були брати Демченки. І Валерій, і Сергій були народжені в інших краях України, але чимало літ поклали на розбудову Чернігівщини. Тому вона й стала такою дорогою обом, такою притягальною, бо саме в соборному місті над Десною закладався їх духовний світ. Валерій Федорович віддав десятки років молодіжній і партійній роботі, аби вже в зрілому віці прийти до творчої літературної праці. Став автором кількох книг інтелектуального гумору, часто друкує актуальні гуморески і в нашій земляцькій газеті, не мінає жодної можливості, аби прилучитися до життя нашої славної громадської організації. Сергій Федорович донедавна очолював Господарський суд України і, вийшовши на заслужений відпочинок, теж не мінає жодної можливості, аби не навідатися з діловими пропозиціями в край своєї молодості.

А чи можна списати в запас їх ровесників, які нині живуть у столиці Сіверщини? Той же Володимир Синиця заглибився у вивчення многотрудної історії України, при першій-ліпшій можливості впливаючи на виховання молодших чернігівців. І це при тому, що свого часу

трудився в далекій від науки сфері – навіть дослужився до звання полковника, будучи заступником начальника обласної міліції. Михайло Ткаченко, що близько співробітничав із такими знаними земляками, як незабутній Леонід Палажченко, що вписався в літопис Чернігівщини багатьма масштабними зверненнями, теж не стоїть осторож від громадського життя сучасного чернігівського товари-

ства. Таким же активним громадянином залишається й Олексій Чеберда. Свого часу він доклав чимало зусиль до того, аби Чернігівський юридичний й коледж став одним із провідних закладів України. Михайло Сушко встигає і в садку над Десною навести лад, і писати цікавий, істинно народний гумор, видаючи час від часу збірники. І це при тому, що чернігівці донині пам'ятають його як відомого будівничого, досить згадати лише унікальний пішохідний міст через Десну чи упорядковану за всіма європейськими канонами Болдину гору. А про Олександра Олійника й говорити нічого: знаний поет, автор кількох збірок реалістично-афористичних віршів, він ось уже майже тридцять років веде на обласному радіо літературну передачу "Сонячні кларнети", яка так впливає на

виховання естетичного світу, популяризує твори і відомих земляків, і тих, хто тільки пробує перо. Словом, кожен із учасників своєрідного з'їзду ветеранів не їв даремно хліб-сіль.

Та перед тим, як згуртуватися за дружнім столом, громада виконала свій братерський обов'язок. Чотири роки тому пішов із життя відомий чернігівський поет і громадський діяч Станіслав Реп'ях.

Крім десятків книг, залишив він по собі сотні вихованців, які пробували свої сили в літературі. Нашому столичному земляцтву залишив він задушевний ліричний текст Гімну, який ось уже стільки років зводив на ноги всіх учасників загальних зборів. На жаль, могила славного співця перебуває нині в занедбаному стані. В цьому пересвідчилися й ми, побувавши на кладовищі. Тому з таким піднесенням було ухвалено ще в цьому році навести лад на похованні видатного співця України. І Сергій Демченко рішуче забрав із рук Михайла Сушка план реконструкції, пообіцявши ще за тепла впорядкувати могилу. Що це буде так, засвідчує встановлена на будинку, де проживав С. Реп'ях, меморіальна дошка, якою опікувався Сергій Федорович.

Різні судження побутують нині в суспільстві про не такі вже далекі часи 30-річної давності. Як на мене, огульно перекреслювати все минуле разом із тодішніми людьми – це злочин або демагогія нечистих духом інтриганів, які будь-яким чином прагнуть випертися нагору, навіть наплювавши в минуле. Принаймні, всім побратимам, які зібралися того дня в Чернігові, за себе було не соромно.

Леонід ГОРЛАЧ
Фото Валерія ДЕМЧЕНКА

Українці в центральній Азії

(Закінчення)

ПАМ'ЯТЬ ПРО КОБЕЛЯКИ

Того першого вечора, коли приїхав сюди з Бішкека, довго сидів за столом і записував на диктофон розповідь про себе В.О. Дерев'янка – засновника і власника туристичної фірми "Як-Тур-Каракол".

Батько і мати Валентина Олексійовича родом з України, але після нападу Німеччини на Радянський Союз їх вивезли примусово на роботу в Казахстан. Пізніше, коли Валентин Дерев'янка виріс, то переїхав з Казахстану в Киргизію – в тодішнє місто Пржевальськ, а тепер – Каракол. Багато років працював тренером з мотоспорту. Коли після горбачовської перебудови всі підприємства в Караколі розвалилися, то Валентин Олексійович разом зі своєю дружиною і донькою Юлією створив туристичну фірму "Як-Тур-Каракол" (поїздки на конях і яких в гори Тянь-Шань і до озера Іссик-Куль).

В Україну, про яку В.О. Дерев'янка чув багато розповідей від батька і матері, їздив тричі. Але найсильніше йому запам'яталася саме та поїздка, коли в 1987 році Валентин Олексійович возив свою доньку-школярку Юлію на порятунок в Кобеляки до народного цілителя Миколи Андрійовича Касьяна. Так сталося, що в Юлі почав сильно боліти хребет, і лікарі заборонили їй займатися фізкультурою. Дозволили тільки піднімати господарську сумочку, в якій не більше двох-трьох хлібін...

Це був не діагноз, а вирок юній школярці, бо з таким здоров'ям і з такими перспективами їй можна було продавати хіба що морозиво, сидячи на стільчику, або продавати свічки в церкві. Теж сидячи на стільчику.

Провівши кілька лікувальних сеансів, Микола Андрійович розписав у зошиті "домашні завдання" під заголовком "Що робити і як жити далі, щоб стати здоровою". Як-що сказати коротко, то всі рекомендації зводилися до одного: за допомогою спеціальних фізичних вправ і занять спортом наростити на тілі м'язи, які, ніби корсет, зміцнять хребет – і він перестане боліти.

Рекомендації короткі, але шлях до позитивного результату, щоб стати здоровою і тілом, і духом, був дуже довгим. Але кінцевий підсумок такий: Юлія Дерев'янка успішно закінчила навчання в Киргизькій державній академії фізичної культури і спорту, виконала норматив майстра спорту з важкої атлетики і вже багато років працює в Караколі тренером у спортивній школі – за допомогою залізної штанги і металевих гирь вона робить слабких дівчаток і хлопчиків

наполегливими, здоровими і стійкими в житті...

Недавно на першості Азії з важкої атлетики Юлія Дерев'янка стала чемпіонкою серед ветеранів спорту у вазі до 72 кілограмів. Цей дуже дорогий і дуже важливий для неї успіх наша землячка присвятила світлій пам'яті Миколи Андрійовича Касьяна, який допоміг маленькій Юлії перебороти біль і стати сильною людиною.

Тому так тепло звучать слова Валентина Олексійовича.

УКРАЇНСЬКІ СЕЛА БІЛЯ ІССИК-КУЛЯ

Це – Орлине, Отрадне, Раздольне, Советське, Покровка. У цих селах колись жили тільки українці, які поселилися на східних берегах Іссик-Куля наприкінці XIX століття. І навіть тепер тут киргизи розмовляють з українським акцентом, а українці вміють співати киргизьких пісень.

Аж до цього часу багато українців живе також у селах Богатирівка й Липенка. Там навіть був колись колгосп імені Шевченка.

Щороку в Іссик-Кульській області проводиться дитячий фестиваль "Зірки Іссик-Куля", на якому виступає багато українських дітей, предки яких дійшли сюди на волах, щоб освоювати нові землі біля підніжжя Тянь-Шанських гір.

– Нам хочеться приїхати в Україну тоді, коли там настане мир і спокій. Одягти свої найкращі вишиванки, пройтися по Хрещатику і подихати Києвом. А потім поїхати в Кобеляки, покласти квіти на могилу Миколи Касьяна і поставити в церкві свічки за упокій його душі.

БІЛЯ МОГИЛИ ПРЖЕВАЛЬСЬКОГО

У мене з іменем цієї людини пов'язана своя життєва історія...

Ще зі шкільного підручника географії я запам'ятав, що Пржевальський Микола Михайлович – видатний дослідник Азії. У 5-ох дослідницьких експедиціях пройшов Уссурійський край, центральну Азію, Монголію, Китай, перетнув пустелю Гобі, гори Тянь-Шань, північний хребет Куньлуню. Зробив топографічну зйомку всього пройденого маршруту (понад 30 тис. км!), визначив висоти сотень гірських вершин, відкрив нові види тварин, зокрема дикого верблюда і дикого коня, названого на його честь "кінь Пржевальського". Помер раптово в центральній Азії під час останньої експедиції в 1888 році.

Пізніше, коли я вже навчався на факультеті журналістики Київського університету, хтось із однокласників дав мені фотокопію журналу №4–5 "Известия Всесоюзного географического общества" аж за 1940 рік, в якому було передруковано дебютний документальний твір молодого офіцера М.Пржевальського під назвою "Спогади мисливця". (Вперше цей опис полювання на території нинішньої Тернопільської області біля містечка Кременець було опубліковано в №6, 7 і 8 "Журнала коннозаводства и охоты", видавництва 1862 року).

А коли я їздив у Смоленську область до витоків Дніпра, то дізнався там, що засновником роду, з якого вийшов всесвітньовідомий мандрівник-дослідник, був запорізький козак Корній Анисимович Паровальський. Його життя склалося так, що він вступив на службу до Війська Польського і після цього його прізвище Паровальський стало звучати на польський манер Пржевальський, що означає "той, який іде напролом". У листопаді 1581 року польський король Стефан Баторій за доблесть, проявлену в битві з московським військом під Великими Луками, надав Корнію Пржевальському дворянський титул, дарував йому фамільний герб, а пізніше – ще й кілька земельних наділів...

Коли 31 березня 1839 року народився майбутній мандрівник Микола Пржевальський, то його батько – піхотний прапорщик Михайло Кузьмович – вже був не католиком, а православним християнином. Прізвище залишилося на польський манер.

Українське коріння в родоводі Пржевальських зацікавило мене настільки, що я записався в бібліотеку імені В.І.Вернадського й перечитав там всі книги М.М.Пржевальського: "Подорож у Уссурійському краю. 1867–1869 рр.", "Монголія і країна тангутів. Трирічна подорож у Східній нагірній Азії", "Від Кульджі до Тянь-Шаню", "Із Зайсана через Хамі в Тибет і на верхів'я Жовтої ріки", "Від Кяхти на витоків Жовтої ріки".

Саме ця п'ята книга – "Від Кяхти до витоків Жовтої ріки" – розпочинається надзвичайно цікавим для мене

розділом під назвою "Як подорожувати по центральній Азії". В ній багато специфічних описів: "Спорядження", "Укладання багажу", "Харчі", "Гігієна", "Буденне життя в дорозі". Але тоді, коли я перечитував останню книгу Пржевальського, мене найбільше зацікавили з усіх описів два: "Особистість мандрівника" і "Фактори успіху". Що необхідне для кожної людини, яка вирушає в далеку і небезпечну експедицію? Квітуче здоров'я, міцні мускули, сильний характер, енергія і рішучість, наукова підготовка, вроджена пристрасть до мандрівок, самовіддане захоплення своїм ділом... Для своїх експедицій Пржевальський підбирав таких учасників, які вміють влучно стріляти, не цураються ніякої чорнової роботи, не мають вишуканих манер, смаків і шкідливих звичок, терпляче переносять спеку і мороз, володіють собою в найнебезпечніших ситуаціях...

Не тільки все це, а набагато більше мав у собі Пржевальський і завдяки своїм особливим природним даним та набутому досвіду, він не втратив у надзвичайно важких походах жодного свого супутника, коли відстрілювалися від зграй степових розбійників, коли йшли з останніх сил через високі гірні перевали і замерзали на скажених вітрах, коли грузили разом з кіньми і верблюдами в глибоких снігах. Було й таке. В Джунгарській пустелі експедиція помирала від спраги. Останній ковток зі своєї фляги Пржевальський віддав хворому супутнику і того ж дня оголосив мужній наказ: "Тим, хто не в змозі витримувати муки і страждання, дозволяю покінчити з собою".

Учасник всіх попередніх експедицій по Азії бурятський козак Дондок Ірінчинов підійшов до Пржевальського і сказав: "Миколо Михайловичу, хай ніхто не помирає, поки я не повернусь". І пішов по розпеченому піску до лінії горизонту. А прийшов до табору з найдорожчим скарбом у пустелі – бурдюком з цілющою водою і найкращою звісткою: "Там, за барханами, джерело!!!"

Смерть тоді могла б забрати всіх, але не змогла, бо люди чинили їй опір...

Коли я перечитував у ті далекі роки книги Пржевальського, то виписав у свій щоденник з однієї з них такі рядки: "Як вільному птахові важко жити в клітці, так і мені не вжитися серед цивілізації... Чи повірите, але я не маю спокою, дивлячись на карті, скільки в Тибеті ще невідомих місць, які я можу і повинен дослідити".

Для мене всі книги великого дослідника нашої планети мали практичне значення, оскільки на той час я вже почав здійснювати складні одинокі піші й лижні походи по Східному Сибіру і Крайній Півночі. Образ М.М. Пржевальського, родове коріння якого

було заглиблене в землі Запорізької Січі, став для мене своєрідним маяком, на який я орієнтувався у своєму життєвому морі. І саме тому мені вже давно хотілося побувати на могилі цього видатного мандрівника й автора прекрасних документальних книг-щоденників...

І ось тільки 2 січня 2015 року я разом із Валентином Олексійовичем долаю останні 12 кілометрів від Каракола до східного берега озера Іссік-Куль, де знаходиться могила М.М. Пржевальського.

Я й тепер згадую все побачене і пережите тоді як дивний сон. Високі тянь-шанські ялини. Пам'ятник зі світло-рожевих брил граніту. На його верхівці – бронзовий орел з розпростертими крилами над картою Азії. На ній позначені всі пройдені великим дослідником маршрути цієї важкодоступної частини нашої планети Земля. За кілька кроків від пам'ятника – могила. На кам'яній плиті вибито дуже короткий напис: "Мандрівник М.М. Пржевальський. 1839–1888".

І ще про таке. Поховали Миколу Михайловича не в мундирі генерал-майора російської армії, а в експедиційному одязі, який

ввібрав у себе дим від похідних вогнищ і дорогий його серцю запах далеких вітрів. Так він заповів перед смертю...

Нарешті настав найважливіший для мене момент. З внутрішньої кишені моєї полярної куртки я дістав торбинку з українською землею, яку я взяв перед своєю експедицією на Майдані Незалежності в Києві та біля Канева на Трахтемирівському півострові, де в давні часи знаходився Успенський монастир і шпиталь для старих запорізьких козаків, "порубаних та постріляних у боях". Кілька жмень теплої землі я розсипав на сіру надмогильну плиту, а решту – на білий сніг навколо неї. Потім притис обидві долони до холодного надмогильного каменю. Все!.. Моя мрія нарешті збулася. Я сьогодні там, де я дуже хотів побувати ще з тих далеких шкільних років. І тепер, саме звідси – від могили Пржевальського, я повертатимуся додому в Україну. Це моя завершальна точка в моїй журналістській епопеї під назвою "Українці на планеті Земля. Рубіж ХХ–ХХІ століть", яка тривала з 1977 по 2015 рік і охоплювала величезні території України та Російської Федерації, Канади, чотирьох країн Балканського півострова і трьох країн центральної Азії...

Не кожна стріла, випущена з лука, влучає в ціль. Але сьогодні мені пощастило...

Микола ХРІЄНКО,
заслужений журналіст
України
Фото автора

Слово

Серед науковців, що добувають нові знання для перспективного розвитку агропромислового виробництва, особливе місце належить селекціонерам. Їхня наукова продукція – сорти рослин, є найбільш вагомим і в той же час найдешевшим засобом підвищення урожайності та якості сільськогосподарських культур.

Одним із селекціонерів, які плодами своєї наполегливої, кропіткої праці прославили чернігівську землю, був Василь Сергійович Губернатор.

про сіяча

Він народився у квітні 1912 року на Черкащині у багатодітній дуже бідній селянській родині. На запитання, звідкіль у нього таке гучне прізвище, Василь Сергійович відповідав, що таким чином поглузував над бідністю його пращурів писар під час першого перепису козацтва в Україні.

Василько з малих літ був здібним і допитливим, але не міг разом з однолітками ходити до школи, бо змушений був пасти чужу худобу. Тільки вечорами йшов освоювати науку до вчителя. Все ж таки незабаром за три роки на "відмінно" засвоїв чотирирічний курс початкової школи, закінчив семирічку і вступив до Маслівської сільськогосподарської школи, яка невдовзі була перетворена в Маслівський інститут селекції і насінництва.

Там і одержав вищу освіту. Його однокурсниками були в майбутньому відомі селекціонери В.М. Ремесло, Ф.Г. Кириченко, П.Х. Гаркавий.

Після закінчення інституту Василь Сергійович працює на Славгородській дослідній станції в Алтайському краї, де очолює групу селекції сірих хлібів, проходить практику в Сибірському науково-дослідному інституті сільського господарства.

Творчу наукову працю перервала війна. Її дорогами він пройшов спочатку солдатом, а згодом офіцером, звільняв від ворога не тільки рідну Україну, а й Польщу, Румунію, Угорщину, Чехословаччину. Був тяжко поранений. За бойові

подвиги нагороджений орденом Червоної зірки і багатьма медалями.

Після перемоги знову повернувся до селекційної роботи, тепер вже на землі Чернігівщини. Тут на Носівській селекційно-дослідній станції, долаючи труднощі повоєнного періоду, всього себе віддав селекційно-генетичним дослідженням, розробці нових методів виведення високоврожайних сортів ячменю.

Результатом його багаторічної наукової і практичної діяльності стали районовані в Україні в 1954–1979 роках сорти ячменю: Чернігівський, Носівський 2, Чернігівський 5, Носівський 6, Чернігівський 7, Деснянський 8, Носівський 9, які вирізнялися як високою продуктивністю, так і якісними показниками.

Ці сорти займали майже всю площу посіву ячменю на Чернігівщині, висівалися в 39 областях колишнього СРСР на площі понад 2 млн. га. Щорічна ефективність від вирощування виведених Василем Сергійовичем сортів ячменю перевищувала 60 млн. карбованців. А ще "губернаторські" сорти мали високі пивоварні якості, за що, кажуть, одну з перлин славнозвісного пива бренду "Чернігівське" було названо прізвищем селекціонера "Губернатор".

Василь Сергійович мав добру вдачу. Вимогливість в роботі як до себе, так і до підлеглих, розсудливість, принциповість думки вдало сполучалися в його натурі з підкорюючою людяністю, поряд-

ністю, природним гумором. Ці риси приваблювали до Василя Сергійовича не тільки колег-науковців, а й всіх, хто з ним зустрічався.

Особливо повагою він користувався серед виробників. Як казали, "до Губернатора" на Носівську дослідну станцію звідуємі з'їжджалися відомі хлібороби по насінню, пораду, досвід вирощування високих врожаїв чудосортів.

Від спілкування з ними Василь Сергійович збагачувався новими ідеями, які втілював у моделі нових, більш досконалих сортів.

Багаторічні дослідження В.С. Губернатора знайшли відображення в книзі "Ячмін", яка стала основою кандидатської дисертації, та в десятках рекомендацій та статей у наукових та популярних виданнях.

Плодотворна праця селекціонера гідно оцінена державою. Його було нагороджено двома орденами Трудового Червоного прапора, медалями "За трудову відзнаку", "За трудову доблесть", золотими та срібними медалями ВДНГ СРСР, Золотою медаллю ім. І.В. Мічуріна. У 1982 році з нагоди 70-річчя з дня народження його нагороджено орденом Леніна.

Василь Сергійович Губернатор пішов з життя 9 травня 1988 року. Його справу на Носівській селекційній дослідній станції успішно продовжують його учні.

Геннадій ПЕТРАНЬОВ,
кандидат
сільськогосподарських наук

Володимир Сапон народився у селі Рудка-Чернігівського району. У восьмому класі вперше опублікував у районній газеті вірш. Заслужений журналіст України, лауреат багатьох літературних премій, відомий краєзнавець – це все про нього. Друзі та знайомі кажуть, це людина енциклопедичних знань. "Незглибинні джерела Володимира Сапона" – так назвали свято до ювілею письменника, яке провели у Рудківському будинку культури.

Невтомний Володимир САПОН

Привітати пана Володимира із шістдесятип'ятиріччям прийшли родичі, однокласники, колеги, колишні односельці, районне керівництво. Голова обласного відділення Національної спілки письменників Олена Конечна розповіла.

– Я знайома з Володимиром Сапоном із середини дев'яностих років, тоді працювали разом у газеті. Він завжди був і є добрим порадиником та ще й одним із найактивніших письменників Чернігівщини, невтомний літератор, який майже кожного року видає книжку. Моя улюблена книга Володимира Сапона на сьогодні "Страсбурзький піриг". Він там переплітає історію і сучасність, показує своє бачення життя з тонким гумором.

Голова обласної організації спілки краєзнавців, директор Інституту історії Чернігівського національного педуніверситету Олександр Коваленко потоваришував з Володимиром Сапоном ще у студентські роки. Він сказав:

– Володимир Сапон, без сумніву, талановитий письменник, журналіст і краєзнавець. І ця частина – краєзнавча – для мене як історика особливо цікава. Він один з найкращих знавців історії нашого рідного краю, Чернігівщини, рідної Рудки.

У Рудківській бібліотеці чимало творів Володимира Сапона, тож учні місцевої школи зачитали уривки з його краєзнавчих статей, вірші, оповідання. Не обійшлося і без офіційних привітань: ювіляру вручили відзнаки від обласної та районної влади, спілок письменників, краєзнавців та журналістів.

Оксана ІЛЬЧУК

Про побратима

Завершився земний шлях відомого як в Україні, так і за її межами українського музиканта Володимира Івановича Хорта. Наш талановитий митець піднявся в небесну вічність. Відтепер його талант співака, баяніста, композитора і диригента, заслуженого працівника культури України, незмінного протягом десятиліть керівника народного хору київських будівельників, члена столичного Чернігівського земляцтва належить вічності.

Він народився в Прилуках. З юних літ його полонили баян і пісня. Його творча стежина пролягла від батьківського порогу до Чернігівського музичного училища. Та він не зупинився на досягнутому і невдовзі став студентом Київської консерваторії імені П. Чайковського і блискуче її закінчив. Володимир Іванович удостоєний багатьох нагород. Але найвищою нагородою була нев'януча любов людей.

Щаслива доля поєднала наші творчі стежини і протягом багатьох літ ми тісно співпрацювали: я, як поет, і Володимир Іванович, як високопрофесійний музикант. З часом репертуар хору поповнився піснями на мої вірші "Віра, надія, любов", "Село моє", "Ой у полі груша розцвітає", "Ой ти, вербо", які на музику поклав Володимир Іванович.

Сьогодні українська пісня лишилася серед нас як оберіг світлої пам'яті про сина Чернігівської землі. Володимир Іванович Хорт був і залишився патріотом України, любов до якої він озвучував піснями.

Приєднується і я до чисельної громади шанувальників пам'яті про талановитого сина Чернігівщини і дарую свою присвяту.

НЕВМИРУЦІ ОКТАВИ

Злітались в пам'ять миті неземні,
З думками поміж зорями витали.
І час весільний дарував мені
На добрий спомин золоті хорали.

Лилася музика до глибини душі,
Звучала трепетно, мов у руках пташина.
І крила щастя піднімали жить,
Акордами наповнювалась днина.

Збирались ноти у музичний лад,
Єдналися в легато і стокатто.
І кожній пісні з космосу я рад,
І дякую небаченим талантам

За гімн життя, що високо звучить,
За щастя бачить сонце величаве,
За неземну в земному часі мить,
За невмирущі, як життя, октави.

Анатолій САМОЙЛЕНКО

Якось ранесенько зібрався, за звичаєм, чималенький гурт апостолів біля входу до раю. Чекають собі, позіхаючи, поки райська брама відчиниться, ключі від якої довірені першоапостолові Петру, а його все ще нема.

Ось-ось і робочий день має розпочатися, хоча в раю – яка там робота! І все ж...

А Петра з ключами нема.

Апостоли захвилювалися – спочатку ледь помітно, далі чимраз сильніше й сильніше: справді-бо, і перед Всевишнім незручно буде за запізнення на робочі місця без поважних причин, і від Спасителя може перепасти, та й самим ніяково – все ж апостоли Господні, а не якісь там ледарі, нехлюї чи несвідомі елементи.

А Петра з ключами все нема та й нема.

Дехто почав висловлювати пророчі передбачення щодо наслідків групового порушення трудової дисципліни: так, мовляв, і з Царством Небесним недовго розпрощатися, а відтак на кожного звільненого за цією статтею грішника чекає пекло кромішнє, плач і скрегіт зубів...

А Петра, на лихо, нема, і брами без нього нічим відімкнути. А час невблаганно летить, і нерви вже не витримують.

– О Боже! – першим заблагав апостол Андрій, ніби виправдовуючи своє прізвисько Первозванного. – За віщо на нас така кара Господня? Хто з нас так тяжко прогрішив, і хіба ми винні, що не відкривається й досі Твоя брама?!

– Ти ніби не знаєш, хто винен, – озвався до Андрія один з братів Заведєєвих, Яків Старший: – Брат твій Петро винен, ось хто! Ти мені вибач, але я його добре знаю – ще відтоді, як він був Симоном і ми поруч рибалили в Галілейському морі. – Яків помовчав трохи й багатозначно додав: – Так, я його добре ще тоді знав...

– Справді, знайшли кому ключі довірити! – висловив своє обурення й наймолодший представник трудової династії Заведєєвих – Іван Богослов. – Ніби не знав Спасителя, що я був Його найулюбленішим і найслухнянішим учнем...

– І куди тільки дивиться архістратиг Михайло! – підкинув жару завжди мовчазний апостол Варфоломій.

– Що твій архістратиг! – скрушно похитуючи головою, заперечив трохи балакучіший апостол Пилип. – З ним же сам Спаситель носився, а коли дійшло до

діла, той від Нього за одну ніч аж тричі відіркся...

– Таким усе з рук сходить! – гнівно процідив кризь зуби Симон Зилот. – Він і вухо відрубав легіонеру, а заслуженої кари не поніс.

– Але більше вже цього не буде! – рішуче вимовив апостол Матвій, що обіймав вакантну посаду покійного Юди Іскаріотського.

– Не допустимо! – стали у войовничу позу всі три брати Алафєєви на чолі з Яковом

завжди в усьому сумнівався, висловив несподіване припущення:

– А може, тих ключів і не було зовсім?..

Юрба нараз немов оторопіла. Але за якусь мить усі оговтались і дружно накинулися на товариша:

– Що ти мелеш, Хома Невірний!

– Ой Хома, Хома, схаменись!

Але Хома вперто стояв на своєму: нема ключів та й годі. І не було їх. А може, брама взагалі без ключів відчиняється, а як ні, то й зламати її недовго...

Ідея сподобалась, і апостоли дружно кинулися ламати браму, щоб хоч таким чином мати змогу проникнути до раю, аби в покуту гріхів своїх донести Всевишньому на нехлюя Петра, що не виправдав високого довір'я Спасителя, який призначив його першоапостолом і вручив ключі од раю.

Та раптом з-під брами, якраз у тому місці, де святі праведники звалюють своє земне веретище, немов із напіврозв'язаного й недбало кинутого на землю лантуха, щось блиснуло, осяявши ясным промінням ледь помітні прозорі німби над головами апостолів.

– Та це ж, либонь, першоапостольська лисина світиться! – радісно вигукнув найкмітливіший із войовничих і найвойовничіший із кмітливих ревнителів учення Спасителя – апостол Павло, що в миру мав ім'я Саул.

– Справді, це наш шановний Петро Іонович: оно з-під лисини й борода його рудувата видніється, і криві ноги, врізнобіч розведені, – підтвердили брати Заведєєви. – Хто-хто, а ми його знаємо найкраще!

– І ключі від раю на місці – до пояса прив'язані, – додали брати Алфєєви. – Бачиш, Хома, а ти казав!..

– Ні, дайте я сам переконаюся, бо все одно не повірю! – невгавав Хома, нахилившись над Петром і ретельно його облагуючи.

А першоапостол Петро з ключами на поясі спав собі навсидячки спокійнісінько на своєму звичному місці під райською брамою, певно ще звечора якогось там єлею нализавшись, і почував себе, як у Бога за пазухою.

Апостоли обережно й тихо розбудили, окропили, благословляючи, свяченою водичкою, почекали, доки він прочумається й відімкне браму, затим тихенько, щоб не сполохати Всевишнього, розбрелися по своїх робочих місцях, хоча яка там, у раю, робота. А все ж...

Гриць ГАЙОВИЙ

Меншим, що називав себе Справедливим.

Усі загомоніли, замахали руками, погрозливо трясли бородами та пейсами:

– У раю працювати – не рибу вудити!

– І не равнинові притчі слухати!

– Та якби хоч слухав як слід, а то...

– А то ще раз примусимо пройти по воді, яко по суху!..

– Щоб відповідальність відчував!

– Так: хай або ключі віддає, або...

Але тут апостол Хома Близнюк, який

ОТЧІЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02660, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдеєнко, Л.Н. Горлач (Коваленко), А.Л. Курданов, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович, Ю.А. Русанов, М.М. Ткач, В.В. Пушкарєв, В.Є. Устименко, М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен і прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**. Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город". Тираж 1000.